

Natuurtoets

**Singel 23,
Jubbega**

**John Melis Ecologie
2018**

Colofon

Natuurtoets Singel 23, Jubbega
Inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de Wet
natuurbescherming (Wnb)

JME-rapport	: 18-025
Versie	: 1.0 (definitief)
Datum	: 6 juli 2018
Opdrachtgever	: Minicamping Singel Singel 23 8412 CB Jubbega
Auteur	: John Melis
Contactadres	: Gorredijksterweg 26 8411 KE Jubbega
Te citeren als	: Melis, J., 2018. Natuurtoets Singel 23, Jubbega; inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). JME-rapport 18-025. John Melis ecologie, Gorredijk.
Voorpagina	: Foto van de caravanstalling in zuidwestelijke richting

Copyright © 2018
John Melis ecologie

*niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk,
fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.*

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland.....	3
1.4	Scope van de natuurtoets	5
1.5	Werkwijze.....	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	7
2.1	Locatie	7
2.2	Ingreep.....	8
3	Raakvlakken met gebiedsbescherming.....	10
3.1	Natura 2000.....	10
3.2	Ecologisch Hoofdstructuur (EHS).....	11
4	Resultaten veldbezoek en bureaustudie.....	12
4.1	Vogels.....	12
4.2	Vleermuizen.....	12
4.3	Overige zoogdieren.....	13
4.4	Reptielen, amfibieën en vissen	13
4.5	Ongewervelden.....	14
4.6	Vaatplanten	14
5	Effecten en gevolgen	15
5.1	Overzicht beschermde soorten	15
5.2	Effecten op in het plangebied aanwezige flora en fauna	15
6	Vervolgmaatregelen	16
6.1	Broedvogels; mitigatie.....	16
7	Conclusies.....	17
	Geraadpleegde bronnen.....	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Minicamping Singel, voortaan "opdrachtgever" genoemd, heeft ecologisch adviesbureau John Melis ecologie een natuurtoets uitgevoerd op de locatie Singel 23, te Jubbega in de gemeente Heerenveen, provincie Friesland.

De opdrachtgever heeft, als initiatiefnemer, het voornemen om de bestaande bebouwing deels te slopen ten behoeve van nieuwbouw. Het gaat om een oude ligboxenstal en berging. Er zullen ten behoeve van de geplande ingreep mogelijk twee bomen gekapt worden.

Er wordt in twee fases gesloopt en opgebouwd, waarbij telkens de helft van de schuur wordt aangepakt. In de planning wordt uitgegaan van het starten van de werkzaamheden in oktober 2018 en de afronding van het eerste deel vóór maart 2019. De werkzaamheden zullen enige maanden in beslag nemen.

De afronding van de totale werkzaamheden van de opbouw van het nieuw te bouwen pand kunnen enkele jaren in beslag nemen. De werkzaamheden staan dan steeds gepland tussen oktober en maart, in verband met verstoring van campinggasten. Deel twee van de sloop staat in principe gepland voor de periode oktober 2019 tot maart 2020.

De voorgenomen ingreep, waarvan in dit onderzoek wordt uitgegaan, betreft sloop-, graaf-, kap- en bouwwerkzaamheden. Er worden geen watergangen aangetast.

1.2 Globale ligging

afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rode cirkel). (Bron: Google Maps)

afbeelding 1.2. Globale ligging van het plangebied (rode cirkel). (Bron: Google Maps)

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft de 'Ecologische Hoofdstructuur' (hierna EHS). De bescherming van de EHS verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Toch wordt die bescherming, minstens globaal, meegenomen in de onderliggende natuurtoets.

Na de decentralisatie van 1 januari 2017 hebben enkele provincies ervoor gekozen de naam Ecologische hoofdstructuur (EHS) weer te gaan gebruiken, Noord-Brabant gebruikt Natuur Netwerk Brabant (NNB) en andere gemeenten gebruiken NNN, Natuur Netwerk Nederland. Enkele provincies houden rekening met externe werking, anderen weer niet, In deze toets worden in de hoofdstukken de provinciale benaming gebruikt.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat alle provincies en het Rijk de voorheen geldende "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012" aanhouden en blijven hanteren in de Wet natuurbescherming. Bij voorliggende toetsing is ervan uitgegaan dat de lijst gehanteerd blijft en dat de nesten een jaarrond beschermde status houden. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

Gebiedsbescherming

Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en / of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een passende beoordeling opgesteld te worden.

Natuurnetwerk Nederland (EHS)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat de NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het NNN is onderdeel van het actieve beleid om bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen en te houden. De natuurgebieden die behoren tot het NNN alsmede hun gestelde functies worden planologisch beschermd, hier geldt het 'nee, tenzij'- principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Na de decentralisatie van 1 januari 2017 hebben enkele provincies, waaronder Friesland, ervoor gekozen de naam Ecologische hoofdstructuur (EHS) weer te gaan gebruiken, Noord-Brabant gebruikt Natuur Netwerk Brabant (NNB). Enkele provincies houden rekening met externe werking, anderen weer niet. In deze toets worden in de hoofdstukken de provinciale benaming gebruikt.

1.4 Scope van de natuurtoets

Deze natuurtoets is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande werkzaamheden, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet.

De raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Ecologische Hoofdstructuur) zijn globaal bepaald maar worden, indien een verdere toetsing benodigd is, niet verder uitgewerkt in dit document.

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en uitvoering van de maatregelen meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de natuurtoets wordt herzien. Aangezien er bij deze natuurtoets, wat betreft het slopen van gebouwen, en opbouwen van nieuwe gebouwen, minder dan een jaar tussen het veldbezoek en de uitvoering zit is dat in dit geval niet relevant.

1.5 Werkwijze

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door senior ecologen J. Melis en B. Kuik van JM ecologie te Jubbega, op 28 juni 2018 van 10:30 tot 11:30 uur. Ten tijde van dit bezoek was het zonnig en droog met 20 graden Celsius en windkracht 1 à 2. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de natuurwaarden van de aan te tasten elementen binnen het plangebied, de directe omgeving hiervan, en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Bureaustudie

Vervolgens is voor het verkrijgen van optimaal ecologisch inzicht in het plangebied een bureaustudie opgestart waarbij de verschillende gegevensbronnen worden geraadpleegd. Dit kunnen bronnen zijn als recente verspreidingsatlassen van soorten, gebiedsbeschrijvingen, openbare ecologische verslagen, en data vanuit de NDFF. Ook gesprekken met gebieds- en soortenexperts kunnen in de bureaustudie betrokken worden. Alle voor deze natuurtoets gebruikte bronnen zijn, achteraan in dit rapport, in de "Geraadpleegde bronnen"-lijst opgenomen.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande ingreep en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaan worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de werkzaamheden conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

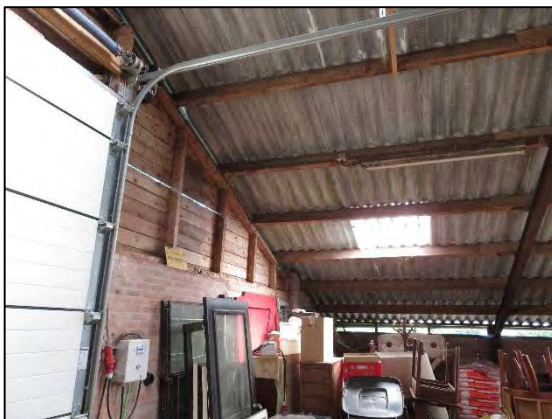
De Minicamping Singel is gevestigd aan de Singel 23, aan de zuidoostkant van het dorp Jubbega in de gemeente Heerenveen in de provincie Friesland. Het betreft een agrarisch gebied, gekenmerkt door openheid, grote percelen en losse grotere boerderijen geflankeerd door akkersloten en bomenrijen. De weilandpercelen zijn begrensd door wegen, (af)watergangen en bomen. Ten zuiden van het plangebied loopt de Tsjonger of Kunder. Verder in het oosten bevindt zich de N381. Het plangebied betreft een erf met daarop een woning met uitbouw, de voormalige ligboxenstal welke nu in gebruik is als caravanstalling (zie afbeelding 2.1), een bijgebouw en een minicamping. De te slopen ligboxenstal en de uitbouw van het woonhuis zijn met elkaar verbonden aan de zuidwestzijde. De interne originele elementen zoals de melkstal en de ligboxen zijn al eerder verwijderd uit de ligboxenstal. De mestput is nog aanwezig onder de stal en in gebruik als riolering afvoer. Inpandig is een ruimte gecreëerd, opgebouwd met betonblokken (zie afbeelding 2.2). Op de te slopen stal liggen asbestplaten. De muren zijn enkelvoudig, en het geheel is zeer open (zie afbeelding 2.3). Ten noorden en ten westen van de te verwijderen stal zijn twee berken aanwezig, deze zullen mogelijk gekapt worden (zie afbeelding 2.4).

afbeelding 2.1. Oude ligboxstal, nu caravanstalling.

afbeelding 2.2. Inpandige ruimte.

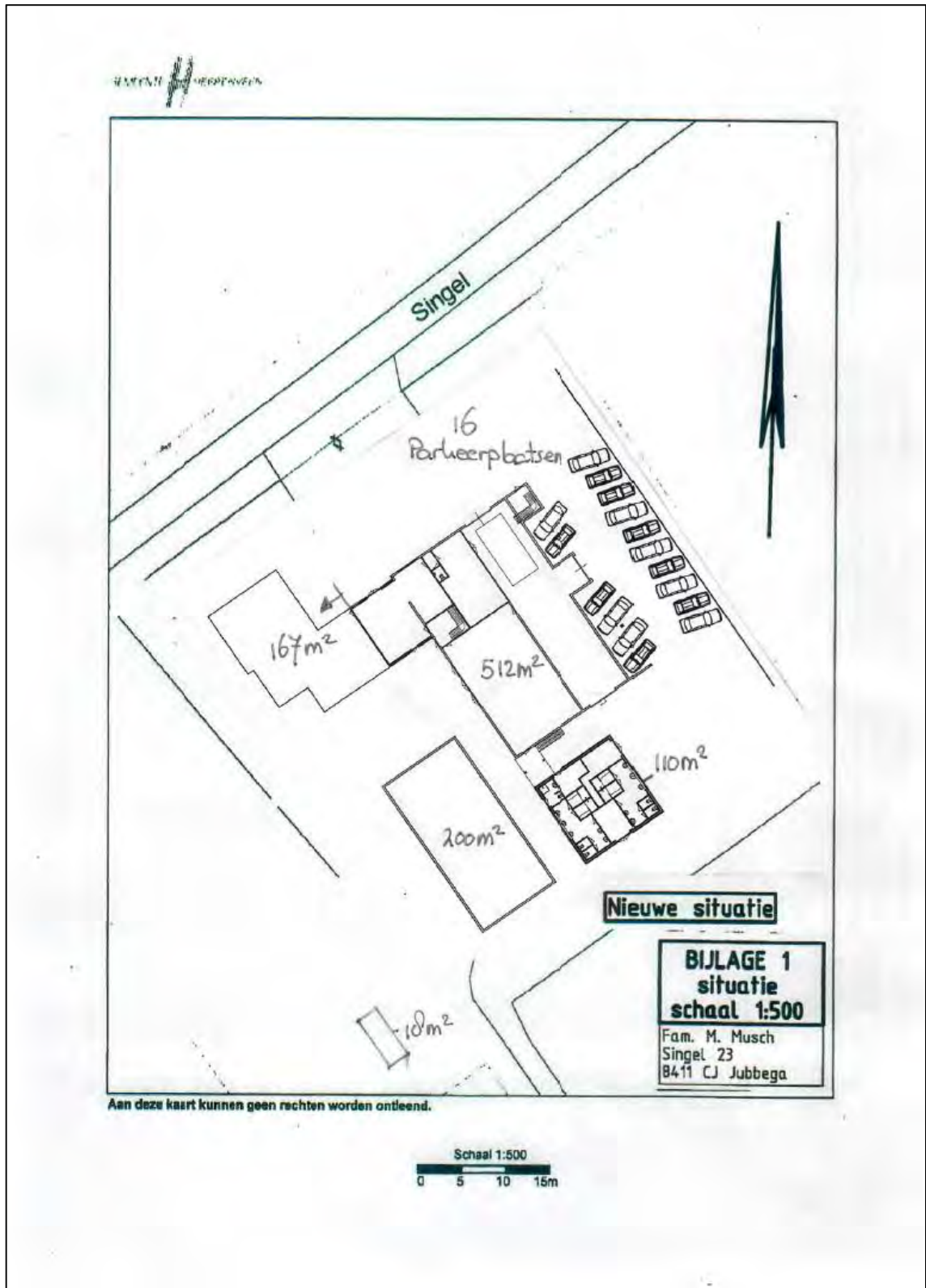

afbeelding 2.3. Enkelvoudige muren.

afbeelding 2.4. Noordelijke berk naast caravanstalling.

2.2 Ingreep

afbeelding 2.8. Situatietekening nieuwe situatie (Bron: Gemeente Heerenveen).

Er wordt in twee fases gesloopt en opgebouwd, waarbij telkens de helft van de schuur wordt aangepakt. In de planning wordt uitgegaan van het starten van de werkzaamheden in oktober 2018 en de afronding van het eerste deel vóór maart 2019. De werkzaamheden zullen enige maanden in beslag nemen.

De afronding van de totale werkzaamheden van de opbouw van het nieuw te bouwen pand kunnen enkele jaren in beslag nemen. De werkzaamheden staan dan steeds gepland tussen oktober en maart, in verband met verstoring van campinggasten. Deel twee van de sloop staat in principe gepland voor de periode oktober 2019 tot maart 2020.

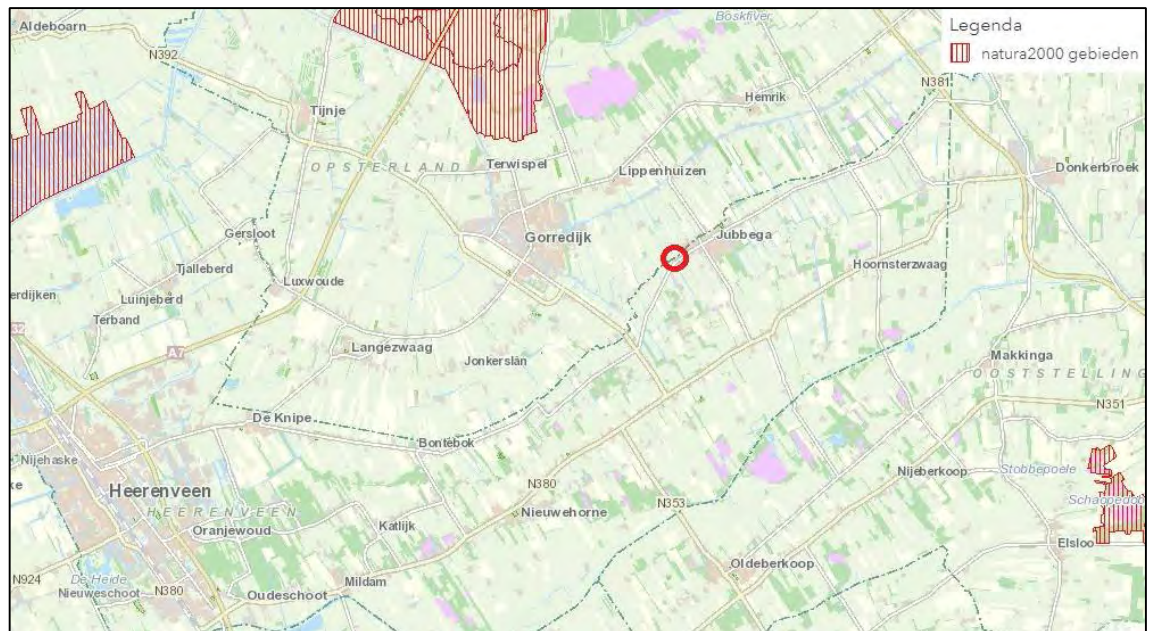
De werkzaamheden betreffen:

- slopen van een deel van de stal;
- indien noodzakelijk: kappen van één of twee berken;
- afvoer sloopmaterieel;
- bouwen van nieuwe bebouwing;
- afwerking/clean-up.

Er worden geen watergangen aangetast.

3 Raakvlakken met gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000

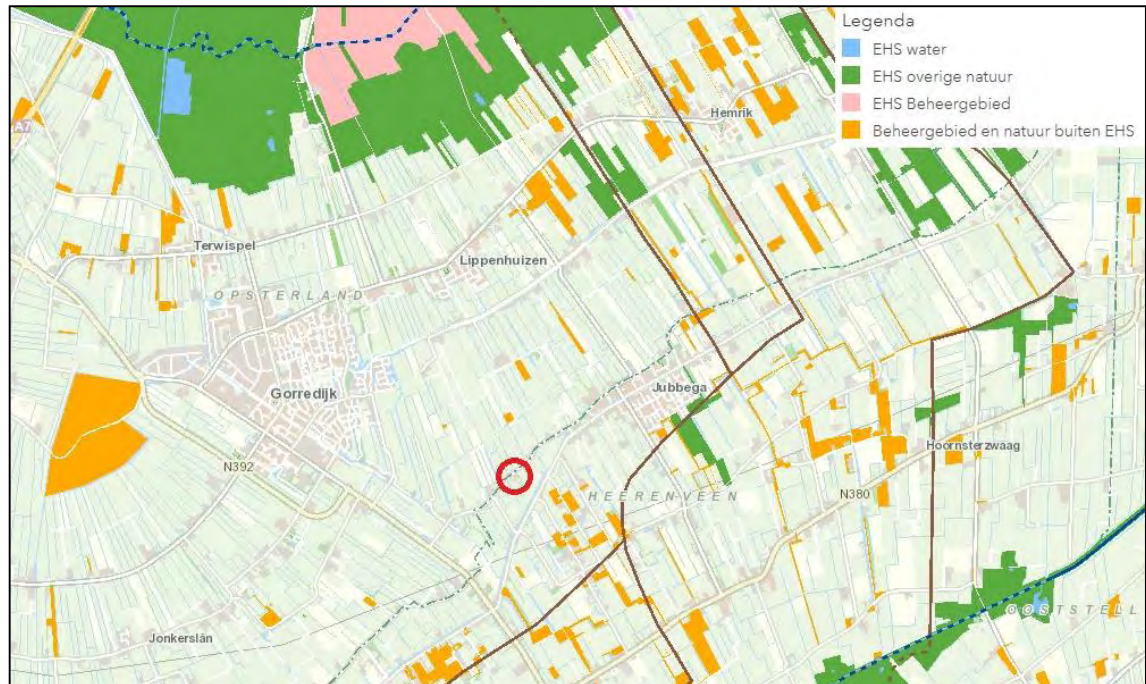

Afbeelding 3.1. Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (Bron: Provincie Fryslân).

Het dichtstbij zijn de Natura 2000-gebied (Van Oordt's Mersken) ligt op 4,3 kilometer afstand ten noordwesten van het plangebied. Het Natura 2000-gebied "Drents-Friese Wold & Leggelderveld" ligt in het zuidoosten op 10,7 kilometer van het plangebied. Het Natura 2000-gebied "Deelen" ligt op 12 kilometer in het westnoordwesten van het plangebied. Tussen de Natura 2000-gebieden en het plangebied liggen meerdere N-wegen ("Deelen" ook een A-weg) en vele percelen akkerbouwgronden. (zie afbeelding 3.1)

De geplande maatregelen hebben geen effect op gebieden buiten het plangebied. Voor de geplande ingreep is een voortoetsing aan de gebiedsbescherming vanuit de Wet natuurbescherming (Wnb) niet aan de orde.

3.2 Ecologisch Hoofdstructuur (EHS)

Afbeelding 3.2. Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van EHS (Bron: Provincie Fryslân).

Het plangebied ligt niet in de Ecologische Hoofdstructuur. Het dichtstbijzijnde deel van de EHS ligt ten noorden van het plangebied op 4,5 kilometer afstand met daartussen agrarische percelen (zie afbeelding 3.2). De geplande werkzaamheden worden lokaal uitgevoerd en zullen in een korte periode uitgevoerd worden. De maatregelen hebben geen effect op gebieden buiten het plangebied. Voor de geplande ingreep is een toetsing aan het beleid van de provincie Friesland met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) daarom niet aan de orde.

Gezamenfoeragegebied

Rondom het plangebied zijn geen gezamenfoeragegebieden aanwezig. Omliggende percelen worden voornamelijk gebruikt voor begrazing door paarden en bestaan uit Engels raigras. Het waterpeil is verlaagd, waardoor de gebieden rondom het plangebied minder geschikt zijn geworden voor (weide)vogels. Voor de geplande ingreep is een toetsing aan het beleid van de provincie Friesland met betrekking tot het Gezamenfoeragegebied daarom niet aan de orde.

4 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

4.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 15 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze worden apart behandeld onder 4.1: "Jaarrond beschermd".

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten worden mee behandeld onder 4.1 "Vogels, overige vogelsoorten".

Jaarrond beschermd

Er zijn tijdens het veldbezoek geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen in het plangebied en in de nabije omgeving (75 meter).

Vogels - overige soorten

Tijdens het veldbezoek zijn in de stal een oud nest van de boerenzwaluw, en een verlaten nest van de merel aangetroffen. Er zijn tijdens het bezoek geen invliegende vogels gezien in of rond de stal. Vanwege het open karakter van het dak, enkele asbestplaten op een enkele, vrij lage muur, zijn er in de stal geen geschikte broedplaatsen voor huismus aangetroffen. De stal is ongeschikt als broedbiotoop voor gierzwaluw. Op het dak is een grijze kwikstaart gezien, deze heeft echter geen binding met de te slopen stal. Er kunnen meerdere soorten zangvogels tot broeden komen in de omliggende bomen en struiken naast de stal, bij het woonhuis en op het campingterrein. Hier is ten tijde van het bezoek een houtduif waargenomen welke een boomkruin in vloog. Nabij de smalle watergangen kunnen watervogels worden verwacht. De watergangen liggen echter buiten de verstoringszone van de geplande werkzaamheden. In watergangen kan gedacht worden aan meerkoet en wilde eend. Echter worden er geen watergangen aangetast.

4.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen voor drie doeleinden gebruik maken van een plangebied. Er kunnen zich geschikte verblijfplaatsen bevinden binnen een gebied, welke tijdens 1 of meerdere seizoenen actief gebruikt kunnen worden door vleermuizen, te weten tijdens de zomer-, kraam-, paar- en/of winterperiode. Deze verblijven kunnen gebruikt worden als schuil- en rustplaats, als kraamkamer, voor de paring en/of voor de overwintering.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor het bereiken van hun foerageergebieden vanuit hun verblijven, en, sommige soorten, voor de jaarlijkse trek naar winterrustgebieden, en naar zomerhabitat. Lijnvormige elementen zoals bomen, dijken en watergangen worden gevolgd en onthouden. Zij vormen voor de vleermuizen een vaste route. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiele) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Vleermuizen kunnen foerageergebieden hebben in een plangebied. Dit wil zeggen, vleermuizen komen via vaste routes naar het plangebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op muggen en nachtvlinders. Het plaatsen van verlichting in foerageergebied kan een versturende werking hebben op de functionaliteit hiervan.

Het verwijderen van elementen uit een plangebied kan een negatief effect hebben op de geschiktheid van een naastgelegen verblijf, omdat het microklimaat binnen dat verblijf erdoor kan veranderen.

Verblijven

Er wordt voor de geplande aanpassingen een gebouw gesloopt, of anders aangetast, dat mogelijk als verblijf zouden kunnen dienen voor gebouw bewonende soorten. Er worden misschien bomen gekapt die als verblijf kunnen dienen voor boombewonende soorten. Vanuit het veldbezoek blijkt dat de te slopen gebouwen niet geschikt zijn als vleermuisverblijf. De gebouwen bevatten enkele (asbest) dakplaten en hebben geen spouwmuren. Er zijn geen toegankelijke wegkruipplaatsen gevonden. Er zijn geen holtes aangetroffen in de bomen die mogelijk gekapt gaan worden. Verblijfplaatsen binnen de scope van de werkzaamheden worden niet verwacht. In de directe omgeving van het plangebied kunnen wel vleermuis verblijfplaatsen worden verwacht.

Vliegroutes

In de directe omgeving van het plangebied kunnen vleermuisverblijven verwacht worden, waarmee gebruik van elementen binnen het plangebied als vliegroute potentieel is. De te slopen stal en de beide bomen eromheen kunnen onderdeel zijn van een bestaande vliegroute voor soorten die gevoelig zijn voor onderbrekingen, zoals gewone- en ruige dwergvleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis, vanwege het lijnvormige karakter van deze elementen. Echter staan er in de directe omgeving bosschages in dezelfde belijning, welke als bruikbaar alternatief kunnen worden aangemerkt. Verlies van vliegroutes kan hiermee worden gemitigeerd.

Foerageergebied

Het gehele plangebied en de directe omgeving kan gebruikt worden als foerageergebied voor meerdere soorten vleermuizen zoals gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, rosse vleermuis en grootoorvleermuis en zal derhalve als foerageergebied worden aangemerkt.

4.3 Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek is het gebied onderzocht op sporen van zoogdieren. Martermest is niet aangetroffen. De steenmarter kan wel foeragerend worden verwacht, maar de soort is, als artikel 3.10-soort in Friesland vrijgesteld. Ditzelfde geldt ook voor de vos (artikel 3.10, vrijgesteld). De das en otter worden niet verwacht vanwege ongeschikt habitat. Daarnaast kunnen in het gebied verblijfplaatsen en jachtgebieden voorkomen van de kleinere marterachtigen: bunzing, hermelijn en wezel (allen artikel 3.10, vrijgesteld). Veldspitsmuis, grote bosmuis en eekhoorn (allen artikel 3.10) kunnen niet verwacht worden vanwege de aanwezige habitats en/of de bekende landelijke verspreiding. Waterspitsmuis kan verwacht worden in de watergangen, maar deze worden niet aangetast of benaderd. Het voorkomen van beschermde overige zoogdieren kan op basis van de aanwezige habitat, de bekende verspreiding en recente waarnemingen uitgesloten worden. Voor algemene soorten zoals de mol en egel geldt een zorgplicht.

4.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Binnen de omgeving van het plangebied kan mogelijk ringslang verwacht worden. Er is van deze soort geen verblijfplaats aangetroffen binnen de verstoringszone van de geplande werkzaamheden. Overige reptielen kunnen op basis van de bekende verspreiding, en de aanwezige habitat worden uitgesloten.

Amfibieën

Binnen de omgeving van het plangebied kan de beschermde poelkikker verwacht worden. Overige beschermde amfibieën kunnen op basis van de bekende verspreiding en de aanwezige habitat worden uitgesloten. Er wordt niet gewerkt in watergangen, en deze worden niet benaderd. Het is mogelijk dat algemene soorten in de ruime omgeving van het plangebied voorkomen. Deze soorten (meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander) kunnen in de smalle watergang aanwezig zijn of zich in de landfase nabij de te slopen stal bevinden. Hiervoor geldt de zorgplicht.

Vissen

Er worden geen watergangen in het plangebied aangetast waarmee negatieve effecten op vissen kunnen worden uitgesloten.

4.5 Ongewervelden

Er komen meerdere algemene soorten vlinders, libellen en kevers voor in het gebied. Het voorkomen van beschermde ongewervelden kan op basis van de aanwezige habitatten, de bekende verspreiding en recente waarnemingen uitgesloten worden.

4.6 Vaatplanten

Het voorkomen van beschermde vaatplanten in dit agrarische gebied kan op basis van de aanwezige habitats, de bekende verspreiding en recente waarnemingen uitgesloten worden. De omgeving bestaat uit gecultiveerde landbouwpercelen en aangelegde wegbermen met gras en algemene kruiden.

5 Effecten en gevolgen

5.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 4) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Aanwezig
Vogels	Algemene broedvogels	ja
Vleermuizen	meerdere soorten (foerageergebied)	potentieel

tabel 1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden.

5.2 Effecten op in het plangebied aanwezige flora en fauna

Broedvogels

Er zijn binnen het plangebied twee ongebruikte nesten aangetroffen. Elders, waarschijnlijk in het naastliggende gebouw, zijn boerenzwaluwen tot broeden gekomen. Er zijn op het campingterrein huismussen actief. Er is een houtduif waargenomen en er bevond zich een grijze kwikstaart in het plangebied. Hiervan zijn geen nesten aangetroffen. Daarnaast kunnen andere vogels in het plangebied tot broeden komen zoals bijvoorbeeld merel, koolmees en roodborst.

Het broedseizoen loopt ongeveer van half maart tot half juli, maar de daadwerkelijke periode is afhankelijk van het weer en de soort. De Wet natuurbescherming schrijft geen datumgrenzen voor, de genoemde data zijn globaal. Ieder broedgeval is beschermd, dus indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, zal gewacht moeten worden totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken.

Volgens de oorspronkelijke planning vindt de uitvoering van de werkzaamheden plaats buiten het vogelbroedseizoen. Verstoring van broedende vogels is hiermee grotendeels uit te sluiten. Als de werkzaamheden binnen het broedseizoen uitgevoerd worden kan een ecologische controle bij aanvang van de werkzaamheden dienen voor het waarborgen dat er geen broedgevallen verstoord worden. Deze maatregelen staan omschreven in paragraaf 6.1.

Vleermuizen

In de ruime omgeving van het plangebied kunnen vleermuisverblijven verwacht worden, waarmee gebruik van elementen binnen het plangebied als foerageergebied verwacht kan worden voor meerdere soorten vleermuizen als gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, rosse vleermuis en grootoorvleermuis. Het verdwijnen van de bebouwing en het gebruik van verlichting op foerageergebieden kan de functie als foerageergebied schaden, maar er is afdoende alternatief foerageergebied rondom aanwezig. Bij het voeren van licht tijdens de werkzaamheden, en het eventueel plaatsen van lampen op de nieuw te bouwen schuur zal rekening moeten worden gehouden met de mogelijke uitvliegplaats ten .. van het plangebied. Verlichting op deze uitvliegplaats kan verstorend en beperkend werken en dient te worden voorkomen.

6 Vervolgmaatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 5 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Aanwezig	Vervolgactie
Broedvogels	Algemene broedvogels	ja	mitigatie, zie 6.1
Vleermuizen	Algemeen	potentieel	mitigatie, zie 6.2

tabel 2. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is.

6.1 Broedvogels; mitigatie

De werkzaamheden worden, zoals gepland, buiten het broedseizoen uitgevoerd. Broedende vogels zijn altijd beschermd. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden tot dat de jongen zijn uitgevlogen. Voor de wet is er geen verschil tussen broedvogels gemaakt. Alle broedvogels zijn beschermd gedurende hun voortplantingsperiode. Dit kan voor bijvoorbeeld boerenzwaluwen duren van april t/m oktober. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels.

Indien binnen het broedseizoen gewerkt moet worden: De geplande werkzaamheden mogen pas gestart worden als het plangebied is vrijgegeven door een ecooloog, die heeft vastgesteld dat alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

6.2 Vleermuizen; mitigatie

Binnen de verstoringszone van de werkzaamheden bevinden zich mogelijk vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen. De omliggende bomen en bosschages, het kampeergebied en de voortuin bevatten geschikt gebied. Naast het plangebied is tevens voldoende alternatief gebied voorhanden. Als alternatief voor een mogelijke functie als vliegroute langs het te slopen gebouw kan de naastliggende bosschage worden aangemerkt. Er zijn voor vleermuizen geen ontheffingen nodig, als de volgende mitigerende maatregelen worden aangehouden:

- Het wegdraaien van lichtvoering op lijnvormige elementen en bomen en bosschages.
- Bij het plaatsen van eventuele nieuwe lichtbronnen aan of om het nieuw te bouwen pand rekening te houden met verstorende werking op bestaande foerageer en vliegroutes.
- Bij het gebruiken van verlichting deze niet richten op het naastliggende bijgebouw, welke deels uit spouwmuur bestaat en daarmee potentieel als vleermuisverblijf geschikt kan zijn.

7 Conclusies

De opdrachtgever is voornemens om de bestaande bebouwing deels te slopen ten behoeve van nieuwbouw. Het gaat om een oude ligboxenstal. Twee berken naast het plangebied zullen mogelijk gekapt worden.

De beoordeling in deze natuurtoets is een momentopname en er geldt een beperkte houdbaarheid. Als de realisatie van die plannen jaren vertraging oploopt, kan een update van deze natuurtoets voor die plannen noodzakelijk zijn.

Wet natuurbescherming (Wnb)

Er is, wat betreft gebiedsbescherming, geen ontheffing vanuit de Wet natuurbescherming benodigd. Er is, wat betreft soortenbescherming, geen ontheffing vanuit de Wet natuurbescherming benodigd, op voorwaarde dat wordt voldaan aan een aantal mitigerende maatregelen. Deze betreffen; 1/ werken buiten het vogelbroedseizoen en 2/ het werken onder mitigerende maatregelen (lichtvoering) op vleermuisfoerageergebied. Indien aan bovenstaande niet wordt voldaan, zal een ontheffing op de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming moeten worden aangevraagd.

De zorgplicht geldt altijd; zorgvuldig handelen met betrekking tot flora en fauna geldt voor alle soorten, ook voor niet beschermde soorten die in dit rapport niet specifiek behandeld zijn.

Bescherming op overige gebieden

Voor de geplande ingreep is een toetsing op Natura 2000-gebieden en aan het beleid van de provincie Friesland met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), of ganzenfoerageergebieden niet aan de orde.

Geraadpleegde bronnen

- Melis, J., 2012. Zoogdieratlas.nl Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Melis, J. & M. Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Friesland in de periode 1900 t/m 2014. Bornmeer, Gorredijk.
- De Boer, E.P. *et al*, 2014. Libellenrijk Fryslân, mei Ijochtsjende wjukken oer it wetter. Bureau FaunaX, Gorredijk.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. SOVON, Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- Creemers, Raymond C.M. & Jeroen J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. RAVON, Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- FLORON 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse flora. Stichting FLORON, Nijmegen.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten – Natuurbescherming.
- Vleermuisprotocol 2013 & 2017, Netwerk Groene Bureaus (NGB).

www.ndff.nl

www.nederlandsesoorten.nl

www.ravon.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.vleermuizenindestad.nl

www.bomengids.nl

www.floron.nl

wetten.overheid.nl

[www.synbiosys.alterra.nl/Natura 2000](http://www.synbiosys.alterra.nl/Natura_2000)

www.sovon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.vleermuis.net

www.dasenboom.nl

www.wilde-planten.nl

www.rvo.nl

www.fryslan.frl